

Документ подписан простой электронной подписью
Информация о владельце:
ФИО: Сыров Игорь Анатольевич
Должность: Директор
Дата подписания: 31.10.2023 17:01:52
Уникальный программный ключ:
b683afe664d7e9f64175886cf9626a196149ad36

СТЕРЛИТАМАКСКИЙ ФИЛИАЛ
ФЕДЕРАЛЬНОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО БЮДЖЕТНОГО ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО
УЧРЕЖДЕНИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ
«УФИМСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ НАУКИ И ТЕХНОЛОГИЙ»

Факультет
Кафедра

Башкирской и тюркской филологии
Башкирской филологии

Рабочая программа дисциплины (модуля)

дисциплина

Б1.В.ДВ.02.01 Стилистика башкирского языка

часть, формируемая участниками образовательных отношений

Направление

44.03.05

Педагогическое образование (с двумя профилями подготовки)

код

наименование направления

Программа

Родной (башкирский) язык и литература, Русский язык

Форма обучения

Заочная

Для поступивших на обучение в
2023 г.

Разработчик (составитель)

кандидат филологических наук, доцент

Арсланова М. С.

ученая степень, должность, ФИО

Стерлитамак 2023

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций	3
2. Цели и место дисциплины (модуля) в структуре образовательной программы	3
3. Объем дисциплины (модуля) в зачетных единицах с указанием количества академических или астрономических часов, выделенных на контактную работу обучающихся с преподавателем (по видам учебных занятий) и на самостоятельную работу обучающихся	4
4. Содержание дисциплины (модуля), структурированное по темам (разделам) с указанием отведенного на них количества академических часов и видов учебных занятий.....	4
4.1. Разделы дисциплины и трудоемкость по видам учебных занятий (в академических часах).....	4
4.2. Содержание дисциплины, структурированное по разделам (темам)	5
5. Учебно-методическое обеспечение для самостоятельной работы обучающихся по дисциплине (модулю).....	6
6. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины (модуля)	9
6.1. Перечень учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины (модуля)	9
6.2. Перечень электронных библиотечных систем, современных профессиональных баз данных и информационных справочных систем	9
6.3. Перечень лицензионного и свободно распространяемого программного обеспечения, в том числе отечественного производства	10
7. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине (модулю)	10

1. Перечень планируемых результатов обучения по дисциплине, соотнесенных с установленными в образовательной программе индикаторами достижения компетенций

Формируемая компетенция (с указанием кода)	Код и наименование индикатора достижения компетенции	Результаты обучения по дисциплине (модулю)
ПК-2. Способен выделять структурные элементы, входящие в систему познания предметной области (в соответствии с профилем и уровнем обучения), анализировать их в единстве содержания, формы и выполняемых функций	ПК-2.1. Знает структурные элементы, входящие в систему познания предметной области, выделяет и анализирует единицы различных уровней языковой системы в единстве их содержания, формы и функций, мир художественного произведения как культурно-эстетического феномена и литературных явлений в их структурном единстве и функциях.	Обучающийся должен: знать - стилистику башкирского языка, функциональную, лексическую и грамматическую стилистику; - приемы выявления проблем в области стилистики и пути их устранения; - стили речи, фонетическую стилистику, лингвистическую стилистику
	ПК-2.2. Умеет находить структурные элементы, входящие в систему познания предметной области, анализировать, синтезировать, применять системный подход в соответствии с поставленными задачами.	Обучающийся должен: Уметь - различать функциональные стили; - использовать тексты жанров разных стилей.
	ПК-2.3. Владеет навыками анализа и интерпретации литературных и языковых явлений в единстве содержания, формы и выполняемых функций.	Обучающийся должен: владеть стилистическими нормами, навыками составления текстов разных стилей и выявлять стилистические возможности частей речи.

2. Цели и место дисциплины (модуля) в структуре образовательной программы

Цели изучения дисциплины:

1. Знать стилистическую систему башкирского языка.
2. Уметь составлять тексты разных функциональных стилей.
3. Владеть стилистическими нормами башкирского языка.

Дисциплина «Стилистика башкирского языка» относится к части, формируемой участниками образовательных отношений.

Дисциплина изучается на 5 курсе в 9, 10 семестрах

3. Объем дисциплины (модуля) в зачетных единицах с указанием количества академических или астрономических часов, выделенных на контактную работу обучающихся с преподавателем (по видам учебных занятий) и на самостоятельную работу обучающихся

Общая трудоемкость (объем) дисциплины составляет 72 акад. ч.

Объем дисциплины	Всего часов
	Заочная форма обучения
Общая трудоемкость дисциплины	72
Учебных часов на контактную работу с преподавателем:	
лекций	4
практических (семинарских)	10
другие формы контактной работы (ФКР)	0,2
Учебных часов на контроль (включая часы подготовки):	3,8
зачет	
Учебных часов на самостоятельную работу обучающихся (СР)	54

Формы контроля	Семестры
зачет	10

4. Содержание дисциплины (модуля), структурированное по темам (разделам) с указанием отведенного на них количества академических часов и видов учебных занятий

4.1. Разделы дисциплины и трудоемкость по видам учебных занятий (в академических часах)

№ п/п	Наименование раздела / темы дисциплины	Виды учебных занятий, включая самостоятельную работу обучающихся и трудоемкость (в часах)				СР
		Контактная работа с преподавателем				
		Лек	Пр/Сем	Лаб		
1	Функциональная и лексическая стилистики	2	4	0	34	
1.1	Стилистика как лингвистическая наука	0	0	0	18	
1.2	Функциональные стили и функциональная стилистика башкирского языка.	0	2	0	12	
1.3	Лексическая стилистика.	2	2	0	4	
2	Грамматическая стилистика	2	6	0	20	
2.1	Морфологическая стилистика	0	0	0	8	
2.2	Синтаксическая стилистика	2	4	0	4	
2.3	Индивидуальный стиль	0	2	0	8	
	Итого	4	10	0	54	

4.2. Содержание дисциплины, структурированное по разделам (темам)

Курс лекционных занятий

№	Наименование раздела / темы дисциплины	Содержание
1	Функциональная и лексическая стилистики	
1.3	Лексическая стилистика.	<p>Һүз һәм контекст. Контекста һүзәрҙе дәрәҗә кулланыуҙың әһәмиәте. Һүзәрҙең бер-береһенә бәйләнә алыу мөмкинлеге һәм һәләте.</p> <p>Башкорт теленең лексикаһына семантик-стилистик характеристика. Тура һәм күсмә мәғәнәле һүзәрҙең стилистик үзенсәлектәре. Һүзәрҙең күп мәғәнәһегә һәм омонимдар. Улар араһындағы мөнәсәбәт һәм стиль үзенсәлектәрен барлыҡка килтереүгә роле. Антонимдарҙы төрлө стилдәрҙә файҙаланыу үзенсәлектәре. Синонимдарҙың стилистик мәғәнә үзенсәлектәре. Абсолют һәм контекстуаль синонимдар. Һүз варианттары. Төрлө стилдәрҙә уларҙың кулланылышы. Лексиканың функциональ типтары: дөйөм һәм тар кулланышы һүзәр. Һүзәрҙең эмоциональ-экспрессив бизәктәре. Фразеологияның стилистик үзенсәлектәре.</p>
2	Грамматическая стилистика	
2.2	Синтаксическая стилистика	<p>Синтаксик стилистика Ябай һөйләм синтаксисының стилистик үзенсәлектәре. Синтаксик стилистиканың өйрәнеү объекты һәм бурыстары. Синтаксик синонимдар, уларҙың стилистик роле. Һүзбәйләнештәрҙе төрлө стилдәрҙә кулланыу үзенсәлектәре. Һүзәр араһында ярашыу бәйләнеше, уны стилистик максатта файҙаланыу.</p> <p>Кушма һөйләм синтаксисының стилистик үзенсәлектәре. Кушма һөйләмдәргә хас стилистик күренештәр: тезмә кушма һөйләмдәрҙәге синонимия һәм уларҙы стилистик кулланыу. Текст синтаксисының стилистик үзенсәлектәре.</p>

Курс практических/семинарских занятий

№	Наименование раздела / темы дисциплины	Содержание
1	Функциональная и лексическая стилистики	
1.2	Функциональные стили и функциональная стилистика башкирского языка.	<p>Функциональ стилистика –стилистиканың бер бүлегә.</p> <p>Башкорт тел ғилемдә стилдәр проблемаһы.</p> <p>Фәнни стиль, уның нормалары һәм үзенсәлектәре. Фәнни эштәр төрҙәре.</p> <p>Рәсми эш қағыздары стиле, нормалары, төрҙәре.</p> <p>Хаттар стиле. Публицистика стиле: жанрҙар төрлөлөгө, нормалары, үзенсәлектәре.</p> <p>Йәнле һөйләү стиле. Үзенсәлектәре, кулланылышы.</p>
1.3	Лексическая стилистика.	<p>Лексик стилистика. Һүз һәм уның мәғәнәһе. Һүзәргә семантик-стилистик характеристика биреү.</p> <p>Лексиканың стилистик катламдары һәм телмәрҙәге кулланылышы.</p> <p>Күркәм телмәр төзөүҙә лексик сараларҙың:</p> <p>а) синонимия, антонимия һәм омонимия;</p>

		<p>б) сағыштырыу; эпитет; метафора, уның төрзәре: художестволылығын (һынлылығын) юғалткан метафоралар, һынлы (образлы) метафоралар, индивидуаль-стилистик метафоралар; метанимия һәм синекдоха; антономасия; перифраз; оксюморон; эвфемизм; аллегория һ.б. роле.</p> <p>Телмәрзең эмоционалlege һәм экспрессивлығы. Ирония, сатира. Гипербола һәм литота.</p> <p>Фразеологизмдарзың, идиомаларзың мәкәл һәм әйтәмдәрзең телмәрзәге роле, уларзың экспрессив-стилистик үзенсәлеге яғынан бүленеше.</p>
2	Грамматическая стилистика	
2.2	Синтаксическая стилистика	<p>Синтаксик стилистика һәм уның телмәрзәге роле.</p> <p>Синтаксик фигуралар: кабатлау, синтаксик параллелизм, антитеза. Градация.</p> <p>Һүзбәйләнештәрзең төзөлөшө, уларзың стилистик үзенсәлектәре.</p> <p>Ябай һөйләм типтары (төзөлөшө һәм мәғәнәһе буйынса) һәм уларзың телмәрзәге стилистик мөмкинсәлектәре.</p> <p>Һөйләмдә һүззәр тәртибе, уларзың стилистик роле.</p> <p>Һөйләмдең тиң киҫәктәре һәм уларзың телмәрзәге роле.</p> <p>Һөйләмдең айырымланған әйәрсән киҫәктәре, уларзың стилистик роле.</p> <p>Кушма һөйләмдәрзең төзөлөшө, уларзың стилистик үзенсәлектәре.</p> <p>Тезмә кушма һөйләмдәр, уларзың стилистик үзенсәлектәре.</p> <p>Әйәртеүле кушма һөйләмдәр, уларзың стилистик үзенсәлектәре.</p> <p>Катмарлы синтаксик конструкциялар, уларзың стилистик үзенсәлектәре, телмәрзәге кулланылышы.</p> <p>Текст һәм уның төзөлөшөнә бәйле стилистик үзенсәлектәр.</p>
2.3	Индивидуальный стиль	<p>Индивидуаль стиль.</p> <p>Айырым шәхәскә хас стилистик үзенсәлектәр: фонетик, лексик, грамматик һ.б..</p> <p>Әзәби әсәргә лингвостилистик анализ һәм уның төп принциптары.</p>

5. Учебно-методическое обеспечение для самостоятельной работы обучающихся по дисциплине (модулю)

На самостоятельное изучение выносятся следующие темы: «Функциональная стилистика: художественный стиль», «Функциональная стилистика: фоника»; «Фразеологическая стилистика башкирского языка», «Стилистические возможности глаголов», «Индивидуальный стиль писателя».

Основная учебная литература:

- 1.Агзямова С.Х. Арсланова М.С. Синтаксические синонимы и морфологическая стилистика башкирского языка: Учебное пособие. Стерлитамак: РИО СФ БГУ, 2014. СС.62-74; СС. 89-92.
- 2.Арсланова М.С. Стилистика башкирского языка (функциональные стили): Учебное пособие. Стерлитамак: РИО СФ БГУ, 2013. СС. 30-32; СС. 43-45; СС.46-53.

менән әйтеләләр һәм уларзың барлык төрзәренә лә үзенсәлекле тауыш модуляцияһы юғары тон хас. Логик баһым өндәү һөйләмдең кайһы киҫәгенә төшөүгә карап, өндәү һөйләмдәр күтәрәңке, түбән төшөүсә, күтәрәңке – түбән төшөүсә һәм түбән төшөүсә – күтәрәңке интонация менән әйтелә алалар: Улай икән... Ярай, уйындарығызды дауам итегеҙ (М.Буранғол). Китмә, ошонда тор! тип екерзе (Р.Солтанғәрәев) (Тикеев Д.С.).

4. Әсәй! Был изге һүзә кеше үз ғүмерендә нисә тапкыр кабатлай икән?! Әсәһен ололап, уның хөрмәтенә бағышлап, шағирҙар күпмә шиғыр яҙған, композиторҙар күпмә йыр сығарған да артистар был йырҙарҙы нисәмә тапкыр башкарған икән?!

Әсә тигән бөйөк һүзә ишетәү менән һәр кемдең күз алдына «һуқыр» йылы ямғырҙан һуң ялан аяҡ, күләүектәрҙе сәптерҙәтеп, сабып йөрөгән сабый сағы, атай йорто килеп баһа торғандыр, моғайын: юккамы ни шағирҙар тыуған ерҙе әсә һүзә менән тиң куялар!

Ғүмер, кешелектең тарихы уларҙан башланғанға күрә лә, әсәләрҙе йәшәү сығанағы, тормош тоткаһы, ғәилә таянысы тип бушқа ғына йөрөтмәйҙәр. Телебезҙә «Әсә күнелә – төпһөз диңгез» тигән үтә лә кинәйәлә әйтелгән әйтем бар: ул халкыбыҙдың – меңәр йыллыҡ тормош тәҗрибәһе емешә. Әсә балаһына ғүмере буйы тик изгелек, бәхет, яҡты, матур киләсәк юрай, яҙмыштары тарафынан төрлө тарафтарға һибелеп көн иткән балаларын, күз нурҙарын түгеп, көтөп үткәрә (Тикеев Д.С.).

5. һаумыһығыҙ, минең өсөн кәҙерлә булған туғандарым! һезгә алыс яктарҙан бик күп сәләмдәр ебәрәп хат яза һезҙең ағайығыҙ. Хәлдәрәм әлегә яҡшы, хезмәт итеп йөрөйөм. Күнектем инде. Таң атыр алдынан тревога менән уянабыҙ. 3 минут әсендә кейенәбез һәм сафка тезеләбез. Хезмәт итеү миңә окшай.

Һезҙең хәлдәрегез нисек? Бәләкәй һеңлем нисек укый? Әсәйемә ярҙам итәмә? һезҙе мин бик ныҡ һағынам, йыш төштә күрәм. Вәғзә итәм, хаттан өзмәһмен. һез зә хат язып тороғоз. Сәләм менән улығыҙ, ағайығыҙ Хәмит. 10.01.2001 йыл.

6. Мин, Ғүмәров Айтуған Айнур улы, 1980 йылдың 5 июлендә Башкортостандың Учалы районы Ураз аулында тыуғанмын. Атайым – Ғүмәров Айнур Ғамир улы һәм әсәйем – Ғүмәрова Айгөл Камил кызы, улар һөнәрҙәре буйынса укытыусылар. Мин – уларзың беренсе балалары, һеңлем Айзилә 10 сыныфта, кустым Айгиз 8 сыныфта укый. Башланғыс һәм урта белемдә Ураз урта мәктәбендә алдым. 1 сыныфтан алып башкорт көрәше менән шөғөлләнәм. Мактау грамоталарым, рәхмәт хаттарым бар. Сыныфта староста булдым. Укығанда математика һәм хәүеф һаҡлау һигезҙәре дәрестәрен яраттым. Бәләкәйҙән юғары милиция мәктәбендә укырға теләгем булды. Йәмғиәттә кеше ғүмерен, мәнфәғәттәрен яҡлау һәм һаҡлау – минең киләсәгем. Ғәиләбезҙә хөкөмгә тарттытылғандар йәки хөкөм ителгәндәр юк.

7. Бибиғәбизәнең Мөхәмәтсәлим Өмөтбаевка хаты.

Бисмиллаһир-рәхманир-рахим.

Әссәләмү ғәлейкәм, һезгә ғиззәтлә вә хөрмәтлә улғыусы йәнкәйем Мөхәмәтсәлимгә бик һағынып доға-и сәләм юлланым вә һәм кызығыҙ Бибиғәбизә туташ бик һағынып доға-и сәләм юлланы вә һәм уғлың Шаһисәрүәр бик һағынып доға-и сәләм юлланы.

Үзәбезҙең һораһағыҙ, әлхәмделилла раббил-ғәләмин, һау сәләмәттәрбез.

Баязит доға-и сәләм юлланы. Козағый килендә арсыһ илән ебәрмәксә була. Безҙең арсыһ килергә көсөбөз етмәй...

Хат күндерәүсә хәләлегез Бибиғәбизә. Языусы Ғабдрахман Әмирбаев. 1887-һсе йылда 17-һсе июндә.

8. Шәһит үз ауылдарында асылған башланғыс мәктәптә бик тырышып укый. Уның укыу осоро мәзрәсәләрҙә реформалар башланған дәүер була. Иҫке алымдары яңылары менән алмаштырыла. Донъяуи фәндәр: математика, тарих, биология, дин тарихы, рус теле һәм башка фәндәр зә укытыла башлай. Алдыңғы карашлы Хажихәмәт Рәмиев, Калдар имамдары менән килешмәйенсә, Бесәнсегә килеп, яңы метод менән укыта башлай. Ул сығышы менән Стәрлебаш кешәһе була. (Н.Ваһапов. Бала сағы.)

9. Гүзәллеген минең, Стәрлемдең

Йыумаһын һыу, тузан баҫмаһын.
 Сабыйзарзың зәңгәр бишегенә
 Ыулы сымалдығын асмаһын.
 Рухтарымды нығыт һин, Стәрлем,
 Көсөн биреп калған тау-таштың.
 Мин халкыма өндәшәйем әле,
 Шандаузары етһен тауыштың (З. Йәнбирзина).

10. Әлшәй районы Һарыш ауылынан Рәйлә инәй Зәйнуллинаға 67 йәш.
 Ауылыбызға 5-6 катын-кыз бала суға. Инәйем үзе балаҫ сукманы. Мин был эшкә 16 йәштән тотондом. Аксен яғынан буяу ҫатып ала торғайнык. Бер-беребеззәән күреп асалайбыз. Ғүмер буйы суккан балаҫымды санаҫаң, 70-ләп бар. Атайымдар станокты ҫикегә куйып бирә торғайны. Хәзер тимерзән йәбештереп эшләйзәр зә әрсеzlәнмәй. Килеп өйрәнәүселәр бар, тип боронғо шөгөлгә нисек килеүе тураһында бәйән итте ул (В.Юлдашева. Быуаттарзы ялғай балаҫ ебе... «Йәшлек» гәз., 2010 й., 1 апрель, №35, 1, 5-се биттәр).

6. Учебно-методическое и информационное обеспечение дисциплины (модуля)

6.1. Перечень учебной литературы, необходимой для освоения дисциплины (модуля)

Основная учебная литература:

1. Арсланова М.С. Стилистика башкирского языка: Учебное пособие. РИО СФ БГУ, 2017. (22 шт.)
2. Арсланова М.С. Стилистика башкирского языка (функциональные стили): Учебное пособие. Стерлитамак: РИО СФ БГУ, 2013. (76 шт.)
3. Сәйтбатталов Г.Г. Башкирский язык. 3 том. Стилистика. Уфа: Китап, 2007. (45 шт.)

Дополнительная учебная литература:

1. Агзямова С.Х. Арсланова М.С. Синтаксические синонимы и морфологическая стилистика башкирского языка: Учебное пособие. Стерлитамак: РИО СФ БГУ, 2014. (240 шт.)
2. Сәйтбатталов Г.Г. Башкирский язык. 6 том. Стилистика. Уфа: Китап, 2010. (70 шт.)
3. Псянчин В.Ш. Основы культуры речи: Пособие. Уфа: Китап, 2004.(14 шт.)
4. Псянчин В.Ш. Художественные средства языка: с упражнениями. – Уфа: Китап, 2003. (30 шт.)

6.2. Перечень электронных библиотечных систем, современных профессиональных баз данных и информационных справочных систем

№ п/п	Наименование документа с указанием реквизитов
1	Договор на доступ к ЭБС ZNANIUM.COM между БашГУ в лице директора СФ БашГУ и ООО «Знаниум» № 3/22-эбс от 05.07.2022

2	Договор на доступ к ЭБС «ЭБС ЮРАЙТ» (полная коллекция) между БашГУ в лице директора СФ БашГУ и ООО «Электронное издательство ЮРАЙТ» № 1/22-эбс от 04.03.2022
3	Договор на доступ к ЭБС «Университетская библиотека онлайн» между БашГУ и «Нексмедиа» № 223-950 от 05.09.2022
4	Договор на доступ к ЭБС «Лань» между БашГУ и издательством «Лань» № 223-948 от 05.09.2022
5	Договор на доступ к ЭБС «Лань» между БашГУ и издательством «Лань» № 223-949 от 05.09.2022
6	Соглашение о сотрудничестве между БашГУ и издательством «Лань» № 5 от 05.09.2022
7	ЭБС «ЭБ БашГУ», бессрочный договор между БашГУ и ООО «Открытые библиотечные системы» № 095 от 01.09.2014 г.
8	Договор на БД диссертаций между БашГУ и РГБ № 223-796 от 27.07.2022
9	Договор о подключении к НЭБ и о предоставлении доступа к объектам НЭБ между БашГУ в лице директора СФ БашГУ с ФГБУ «РГБ» № 101/НЭБ/1438-П от 11.06.2019
10	Договор на доступ к ЭБС «ЭБС ЮРАЙТ» (полная коллекция) между УУНиТ в лице директора СФ УУНиТ и ООО «Электронное издательство ЮРАЙТ» № 1/23-эбс от 03.03.2023

Перечень ресурсов информационно-телекоммуникационной сети «Интернет» (далее - сеть «Интернет»)

№ п/п	Адрес (URL)	Описание страницы
1	http://xn--80ab4e.xn----7sbacsfscenbdnzsqis3h5a6ivbm.xn--p1ai/index.php/component/content/article/8-statya/12591-stilistika	информация о стилистике

6.3. Перечень лицензионного и свободно распространяемого программного обеспечения, в том числе отечественного производства

Наименование программного обеспечения
Office 365 A1 для студентов 1.Project for Office 2.Common Data Service 3.Education Analytics 4.Microsoft Kaizala Pro 5.Whiteboard 6.Office Mobile Apps for Office 365 7.To-Do 8.Azure Active Directory Basic for EDU 9.School Data Sync 10.Microsoft Stream for O365 E3 SKU 11.Microsoft Teams 12.Microsoft StaffHub 13.Power Automate for Office 365 14.Power Apps for Office 365 15.Azure Rights Management 16.Microsoft Forms 17.Microsoft Planner 18.Sway 19.Yammer for Academic 20.Office for the web (Education) 21.Skype for Business Online 22.SharePoint for EDU Exchange Online
Office Standart 2007 Russian OpenLicensePack NoLevel Acdmc 200 / ООО «Общество информационных технологий». Государственный контракт №13 от 06.05.2009

7. Материально-техническая база, необходимая для осуществления образовательного процесса по дисциплине (модулю)

Тип учебной аудитории	Оснащенность учебной аудитории
Учебная аудитория для проведения занятий семинарского типа. Учебная аудитория групповых индивидуальных консультаций. Учебная аудитория текущего контроля и промежуточной аттестации	Учебная мебель, доска

Читальный зал: помещение для самостоятельной работы	Читальный зал: помещение для самостоятельной работы
Учебная аудитория для проведения занятий лекционного типа. Учебная аудитория для проведения занятий семинарского типа. Учебная аудитория групповых индивидуальных консультаций. Учебная аудитория текущего контроля и промежуточной аттестации	Учебная мебель, доска, мультимедиа-проектор, экран настенный, учебно-наглядные пособия